

Ристо ПОПЛАЗАРОВ

ЖИВОТОТ И ДЕЛОТО НА ТАШКО КАРАЦАТА (1914—1942)

Македонците од Егејскиот дел на Македонија, борејќи се во редовите на партизанските единици и како членови на антифашистичките народноослободителни организации, во текот на НОБ од 1941—1944 година дале многу жртви во борбата за ослободување од фашизмот и за извојување свои социјални и национални права. Една од тие жртви е и првоборецот Ташко Караца од село Д'мбени, Костурско.

Тој е роден на 12 април 1914 година во сиромашно земјоделско-печалбарско семејство и како дете растел во текот на војните што имале катастрофални последици за македонскиот народ. Паѓањето под грчка власт на повеќе од половината на Македонија (34. 356 км² од вкупно 67. 741 км²) и на околу 300.000 Македонци православни и 40.000 Македонци муслимани, значело ново, уште потешко национално и социјално угнетување. За тоа зборуваат и самите грчки извори. „Кога во 1912 година Македонија се ослободи за првпат — пишува весникот „Акрополис“ од 26. II 1929 год. — ние (Грците) се нафрливме врз неа како волци и како атиловци. За новогрците таа беше една вистинска завојувана земја, каде што завојувачите ги спроведуваа сите права на средновековното диво завладување“. Истото го потврдува и еден грчки владин чиновник во Македонија (Ст. Стамату), кој пишува: „Народот... виде дека изгони од Македонија еден господар за да добие десет, изгони еден глупак... за да се здобие со дузина апаши, безжалосни, неумоливи управници што не се наситуваат, немаат страв и срам ниту од бога, ниту од луѓето“.¹⁾ „Вандали и Хуни да навлегувале во некоја земја, би извршиле помал-

¹⁾ Според Veritas, Македония под иго 1919—1929, документи и свидетелства, Софија 1931, 550—551.

ку штети од оние што ги извршивме ние Грците во Македонија . . .“ — констатира „Акрополис“.²⁾

Изнесеното зло посебно тешко паѓало врз Македонците. Ташко Караџа како ученик во основното училиште во своето село и во средното земјоделско училиште во Лерин, почувствувал како „на посебен груб начин се врши националното угнетување во македонските села. „Таму — пишува сп. Комунистички епитеорисис — целосно им забрануваат на школските деца (и на сите Македонци — бел. Р. П.) да зборуваат на нивниот јазик. Ги принудуваат да се декларираат за Грци, бидејќи инаку паѓа котек.“ Полицајците и други терористи ги силуваат жените и девојките на Македонците и кога тие се жалат ги прогонуваат како комити, и сл. Кратко речено „теророт на полициските органи и на државата за задушнувањето на националноослободителното движење (на Македонците. — бел. Р. П.) е многу голем“.³⁾ Ташко го чувствувал тоа сверско угнетување кога учел во Лерин, кадешто имало пансион за селските деца. Пансионот и другите грчки школски установи со сите средства работеле за погрчување на македонската младина. „Македонците ученици секаде се тепани, бидејќи се осмелуваат да го зборуваат својот мајчин јазик“.⁴⁾

Младинецот Ташко Караџа и општо Македонците младинци можеле да ја согледаат големогрчката асимилаторска политика за време на отслужувањето на воениот рок. „Таму кадешто угнетувањето е најварварско, најсверско врз македонската младина, тоа е армијата . . . — констатира Комунистички епитеорисис . . . Во неа македонските војници се како робови. Речиси сите ангари паѓаат врз грбот на македонските војници. Псовки, забрана да зборуваат на нивниот јазик, тепање, насилствена грцизација . . .“ — тоа се секојдневни појави.⁵⁾

Изнесените тешки услови во кои живееле Македонците оставаат болни траги во срцето на бујниот даровит младинец Ташко Караџа и природно во него се раѓа желба да се бори против таквиот капиталистички поредок. Тој факт и неговата дарба да учи не само од книгите туку и од постарите, кои раскажувале за илинденските борби во Костурско и особено во Д’мбенскиот реон, го доведуваат него во 1929 година во редовите на ОКНЕ (Федерација на комунистичката младина на Грција), чија основна организација била формирана и во неговото село и која активно работела на просветното поле преку селското друштво „Пчела“ (пријатели на шумите) и на друг начин.⁶⁾ Во врска со тоа, еден

²⁾ Истото, 551.

³⁾ *Komunistiki epiteorisis*, t. IV, Nr. 10, Atina, 1. 1935, 453—457; Архив на Македонија, Скопје, ф.к—20/302.

⁴⁾ Истото (*Kom. epiteorisis* . . .)

⁵⁾ Истото.

⁶⁾ Поп Јанев, Лазо, с. Д’мбени, Костурско, 41—43 (ракопис во ИНИЈ).

комунистички раководител (Андреа Џима — Влав по народност), кој помагал да се формираат младински и партиски организации по македонските села во Костурско и во другите околии на Западна Егејска Македонија, го пишува следното: „Посетителот на словеномакедонските села во Западна Македонија можеше во минатото (т.е. во 20-те и 30-те години на XX век — бел. Р. П.) да констатира, дека таму револуционерните традиции на Илинденското востание оставија силни траги меѓу населението и дека во душата на народот е живо запечатено сознанието на неговата национална самобитност...“ Истиот во 1928 година го посетил селото на Лазо Трповски и Ташко Караџата, со кои подоцна станал и пријател.⁷⁾ Секако, до изнесеното сознание дошол и преку разговорите со овие и со други македонски раководители. Истиот раководител нè информира дека по тие села нашол доста комунистичка литература, како „Комунистичкиот манифест“, „Азбуката на комунизмот“ и други дела, кои македонските печалбари ги пренесувале од Америка, каде што биле печатени од прогресивни издавачи.⁸⁾

Од изнесените и од други извори се гледа дека во Костурско и во другите македонски околии биле создадени извесни услови за издигнување на македонски активисти како Ташко Караџа и други. Ташко Караџа, како член на комунистичката младинска организација, но и пред тоа, чита комунистички книги и весници и развива значајна дејност да ја активира младината и возрасните во борбата против класните и националните угнетувачи на Македонците и општо на работниците и селаните. Поради тоа тој во 1930 година бил изгонет од Средното земјоделско училиште во Лерин,⁹⁾ се враќа во родното село и уште позасилено продолжува да дејствува против буржоаскиот поредок на Грција. Покрај друго, на 1 мај 1931 година Ташко со своите другари тајно го истакнал црвеното знаме, знамето на работничките борби и комунизмот, на камбанаријата на селската црква. Истовремено, тој и неговите другари истиот ден налепиле комунистички плакати со кои го канеле населението да го празнува 1 Мај — празникот на трудбениците, експлоатираните и угнетуваните. Со својата значајна дејност во родното село и во други села на Корештата — Костурско, Ташко се истакнува како авторитетен и борбен младински активист и есента на 1931 година станува член на КПГ.¹⁰⁾

⁷⁾ A. Džimas, Партијна работа во Западна Македонија. — „Раскази од борбата“, (Зборник), (Букурешт), 1961, 86.

⁸⁾ Истото.

⁹⁾ M. K., Tasos Karatzas, — Etniki antistasi, V, 1965, 533.

¹⁰⁾ Т. Симовски, Ташко Караџа, Гласник на Институтот за национална историја, XIX (1975) 1, Скопје 224; „Ташко Караџа“, ракопис, напишан од Васко Караџа, стр. 1. (Лична архива).

Ташко Караџа како член на ОКНЕ и на КПГ и како образован Македонец, сè повеќе станува свесен за потребата да се шири комунистичкото и националноослободителното движење меѓу македонскиот и грчкиот народ во Егејска Македонија. Извесно време тој секојдневно оди во градот Костур да го добие и да го пренесе во родното село главниот орган на КПГ „Ризоспастис“ и извршува разни партиски задачи. Во ноември 1931 година во селото Горно Дреновени, Костурско, била одржана свеченост на која учествувале Ташко Караџа, Вангел Мангов од селото Жупаништа и други нивни другари. Тие го искористиле собирот и пред насобраните луѓе одржале говор. Им зборувале на селаните за неправедниот буржоаски поредок на Грција, за експлоатацијата, за страното политичко и национално угнетување „незаборавајќи притоа да го истакнат и македонското национално прашање“¹¹⁾ за кое тогаш доста се зборувало и пишувало зашто КПГ во периодот 1924—1935 година ја имала прифатено пораката на Балканската комунистичка федерација „за обединета и независна Македонија“¹²⁾ Со таа parola КПГ привлекула доста голем број Македонци на своја страна. Во таа смисла Ташко Караџа и неговите другари им зборувале на насобраните селани. Притоа, тие истакнувале дека КПГ единствена ги брани Македонците од прогонствата на грчката држава и ја помага нивната националноослободителна борба.¹³⁾ Говорите на младинците биле добро примени од селаните.

Грчките власти дознале од свои доушници за успешната комунистичка агитација во Дреновени и во декември 1931 година ги уапсиле трите агитатори: Ташко Караџа, Вангел Мангов и Кољо Караџа. Тие на 22 март 1932 година биле изведени пред судот во Костур и биле обвинети за „заведување на масите“ и за прекршување на законот наречен „идионимст“, со кој владата на Е. Венизелос ги казнувала комунистите и други кои држеле говори или инаку дејствувале на јавни собири без дозвола од властите. Обвинителот барал Ташко да биде казнет со две години затвор, но поради неговата малолетност (уште немал навршено 18 години) бил осуден на 2 месеци затвор. Ташто добро се држел како, уапсен и пред судот. Тој изјавил со гордост дека е комунист и дека се бори за доброто на работниците“¹⁴⁾ Тој го положил испитот на добар младински и комунистички агитатор и така ги охрабрил своите пријатели и приврзаници.

¹¹⁾ Т. Симовски, н. д., 224.

¹²⁾ Saranta hronia tu KKE (S.L.), 1958, 141, 144—145 Поп-Јанев Лазо, н. д., 44.

¹³⁾ За акцијата во Дреновени и за други моменти од животот на Т. Караџа спомени има дадено неговиот роднина Кољо Караџа, според Т. Симовски, н. д., 223, 227 и др.; Поп-Јанев Лазо, н. д., 44—45.

¹⁴⁾ М. К., Tasos..., 533.

По издржувањето на казната во костурскиот затвор Ташко се враќа во родното село, но веќе на 20 јуни 1932 година грчките власти издале налог за апсење и интернирање на „опасниот агитатор“ во островот Гавдос кај Крит. Поради неговата малолетност, налогот бил преиначен и Ташко бил испратен на 6. 7. 1932 година на два месеци интернација во градот Лариса. Првите две недели тој и двајцата интернирани младинци од селото Крчишта, Костурско, ги минале во дворот на полицијата. Потоа, нив ги прифатил и ги вработил во една керамидница истакнатиот македонски работнички деец Лазо Дамовски-Ошенски. Без оглед на тоа што Ташко бил следен од грчките власти и принуден секој ден да ѝ се јавува на полицијата, тој преку Ошенски се поврзал со партиската организација во градот¹⁵⁾ и со помошта на постарите комунисти продолжил да се усовршува, читајќи марксистичка литература со што добивал и организационо искуство од искусни раководители. Неговите дарби и способности, љубов кон учењето, умност, храброст и борбеност го правела да биде омилен кај неговите другари и да напредува во младинската и партиска работа. Тоа дошло до израз особено во наредните години, кога како зрел и доста искусен младински активист, односно кадар на ОКНЕ извршувал сè почесто значајни младински и партиски задачи. Тој со својата дејност зазема „незаборавно место, бидејќи уште од најмлади години се посветува на заедничката борба на грчкиот и словеномакедонскиот народ против капиталистичката експлоатација и угнетувањето, за национална независност, демократија и социјализам“.¹⁶⁾

По враќањето од интернација во родното село Ташко уште поинтензивно работи за зајакнување на организационата мрежа на младинската организација и за проширување на комунистичката агитација во родното и во други села на реонот Корешта. Во тие години Ташко активно работи не само како пропагатор на разни партиски публикации и печат, туку и самиот објавува информации и прилози во костурскиот весник „Касторија“ и во главниот орган на КПГ „Ризоспастис“. „Ризоспастис“ („Радикал“) во тие години објавува дописки од свои македонски соработници на македонски говор со грчко писмо.^{16а)} Тоа се едни од првите текстови, пишувани на македонски јазик меѓу двете светски војни. Некои од дописките на Ташко Караџата биле објавувани без

¹⁵⁾ „Ташко Караџа“ (ракопис)... 2; Кажувања на Кољо Караџа, според Т. Симовски, н.д., 225; В. Караџа, Караџа Ташко (1933—1942), — „За света народна слобода“, б. м. 1962, 120; В. Караџата во оваа биографија изнесува некои неточни хронолошки и други податоци. Некои различни податоци изнесува и М. К., Tasos..., 533.

¹⁶⁾ Архив на Македонија, (AM), вл. инв. бр. 674, М. Vafiadis, Tasos Karatzas, 1.

^{16а)} Две такви писма објави Ј. Пападопулос, Од борбата на македонскиот народ во Егејска Македонија, Разглед, XVIII (1976), 9, 1152, и сл.

потпис, а некои потпишани со иницијалите „З. К.“, (што значи Зито о комунизмос т.е. Да живее комунизмот).¹⁷⁾ Можеби и Ташко објавил нешто на македонски јазик. (Дозволено е да се изнесува хипотеза). Ташко, како и други македонски соработници на „Ризоспастис“ секако ги жигосувал експлоататорските мерки на грчките власти, односно злоупотребите при собирањето на данокот (што бил собираен на феудален начин), злоделата на полицајците и општо угнетувачката и денационализаторската политика на грчката држава. За Ташко Караџата и општо за Македонците весникот „Ризоспастис“ бил омилено четиво зашто во извесна мера ги заштитувал од прогонствата на грчките власти, ја помагал нивната националноослободителна борба, пишувал за неа, за македонските национални барања и за формирањето и дејноста на основните организации, нарекувани групи на ВМРО (Об.). „Ризоспастис“ објавил доста материјали, како изјави и барања на Македонците од разни околии со следната и слична содржина: „Ние изјавуваме дека ќе се бориме за нашата слобода под раководството на Комунистичката партија на Грција и бараме да имаме наши училишта во кои ќе се учи македонскиот јазик. Бараме, да не не именуваат Бугари, бидејќи ние не сме ни Бугари ни Срби. ни Грци, туку сме Македонци! Бараме да се дозволи издавањето и растурањето на еден наш (македонски) весник. Ги покануваме сите Македонци да влезат во ВМРО (Об.) и сите заедно да се бориме за слободна Македонија“. (Подвлекол Р. П.).¹⁸⁾

Секако, Ташко Караџа бил запознат со изнесените и други македонски барања и со дејноста на ВМРО (Об.). Тој соработувал со нејзиниот раководител Ристо (Христо) Галбов од селото Желегоже, Костурско.¹⁹⁾ По враќањето од СССР во јуни 1935 година на истакнатиот македонски комунистички раководител од Егеј Лазо Трповски, исто од Д’мбени, Ташко Караџата, според некои исказувања, станал негов најблизок соработник, негова десна рака.²⁰⁾ Трповски, секако го запознава Ташко со засилената тогаш националноослободителна дејност на ВМРО (Об.) и со следниот нејзин проглас во кој се истакнува: „Македонија ги има сите елементи за постоење на независна македонска нација со своја посебна територија, која претставува една економска целина со посебен јазик, со посебна македонска историја“. (Подвлечено во текстот). Овој проглас, односно статија, го читале сите читатели на главното списание на КПГ „Комунистички епитеорисис“, што исто

¹⁷⁾ За тоа собрал податоци и во март 1982 година раскажувал неговиот брат Васко Караџа; Т. Симовски, н.д., 226.

¹⁸⁾ Rizospastis, Athina, 3. VII 1935; Видете и Документи за борбата на македонскиот народ за самостојност и за национална држава, том II, Скопје, 1981, 65 и др.

¹⁹⁾ „Ташко Караџа“ (ракопис), 2.

²⁰⁾ М. К., Tasos..., 533.

гака го објавило прогласот.²¹⁾ Ташко Караџата, како страсен читател на комунистичкиот печат и литература, бил запознат со изнесените и други ставови по македонското национално прашање и под раководството на Трповски во таа смисла работел, посветувајќи му се целосно на основањето и активирањето на младинските и комунистичките основни организации и ќелии по селата. Истовремено Ташко активно учествувал во организирањето на предизборната и изборната кампања на општинските и парламентарните избори во тие години и се здобил со доста заслуги за тоа што Македонците гласале за комунистичките пратеници. Така, на пр. на парламентарните избори, одржани во јануари 1936 година, КПГ, здружена со Општата конфедерација на трудот, добила 10% од гласовите и 15 места во парламентот.²²⁾ Македонците во најголема мера дотогаш се заслужиле за изборот на повеќе комунистички пратеници. По нивна заслуга тогаш бил изгласан комунистички пратеник во Костурско и Леринско.²³⁾

Засилениот развој на комунистичкото, работничкото и на македонското националноослободително движење се прекинал со воспоставувањето на 4 август 1936 год. на фашистичката диктатура на генерал Иоанис Метаксас. За комунистите и пред сè за Македонците настапиле најцрни денови на фашистички терор и масовни прогонства. Словено-Македонците отсекогаш крвавеа и страдаа повеќе одошто Грците. Ним „отсекогаш им било потешко отколку на нас...“ Грците — изјавил пред една меѓународна анкетна комисија претседателот на Привремената демократска влада на Грција генерал Маркос Вафијадис.²⁴⁾ Илјадници Македонци биле прогонувани, тероризирани и затворани. Меѓу нив бил и Ташко Караџа кој бил уапсен на 12 октомври 1936 година и откако бил сверски мачен во Костур, Солун и Пиреа, бил испратен прво на островој Ај Стратис и оттаму во злогласниот логор Акронафплион на Пелопонез, каде што биле интернирани околу 600 комунистички кадри, меѓу кои дваесетина Македонци. За време на тие мачења Ташко се држел херојски, никого не предал и не потпишал „дилоси“ — изјава за откажување од комунизмот, која со сверски фашистички терор се мачеле метаксасовските фашисти да ја изнудат од него и од другите комунисти. Македонците и Грците што биле заедно со него, зборуваат со почит и признателност.²⁵⁾ „Кога во 1936 год. во Грција се воспостави метаксасовата диктатура Ташко Караџа се бореше со сите свои сили против неа, но беше уапсен и интерниран во Ајстратис и Акронафплион“

21) *Komunistiki epiteiorisis*, Nr. 3, 1935, 115—119.

22) *История международного рабочего и национально-освободительного движения*, т. II, Москва, 1962, 330, 332.

23) А. Джимас, н.д., 87.

24) Оскар Давичо, *Меѓу Маркосовим партизанима*, Београд, 1947, 96.

25) АМ, вл. инв. бр. 674.

— пишува авторот М. К. Таму „сите другари што беа со него во подрумите на четириавгустовската диктатура се сеќаваат на него и го паметат како скромен и талентиран младинец, пламенен патриот и борец интернационалист. Неговата смелост, благородност, неговата живост го заплenuваат секогo што се наоѓаше со него во затворот и интернацијата“.²⁶⁾ Во иста смисла зборува за него и неговиот сомаченик Зисо Делев од с. Добролишта, Костурско, кој исто бил во Акронафплион.²⁷⁾ „Во Акронафплион Ташко, со систематско самообразование, со малку средства со кои располагаше логорот и со секојдневните разговори со постарите свои другари—партијци, ги збогатуваше своите теоретски, срганизаторски и политички знаења и брзо се истакнуваше како предавач на партиски часови, држеше предавање во групата на Словено-Македонците другари и потоа на групата затвореници во V-от оддел, кадешто живееше“..²⁸⁾ Ташко Караџа во текот на петгодишната интернација „на примерен начин продолжува да ја извршува својата комунистичка должност до неговото излегување од Акронафплион . . .“²⁹⁾ како и потоа.

На 29 јуни 1941 година 29 затвореници (повеќето Македонци и некои Грци), помеѓу кои биле и Ташко Караџа, Лазо Трповски, Андреас Џимас и др., успеале да излезат од логорот Акронафплион³⁰⁾ и да се вклучат во антифашистичката народноослободителна борба. По излегувањето од логорот Ташко престојувал кратко време во Атина, каде што без колебање ја прифатил партиската задача да оди да го организира НОД во Македонија, каде што „Германците те ставаат на сидот дури и за една белешка што ќе ја најдат кај оние што ги апсат“. Ташко прво оди во Солун и оттаму во јули 1941 година е испратен за градот Катерини како секретар на Окружниот комитет на Катеринскиот округ.³¹⁾ Значи, тој е испратен да дејствува далеку од околиците населени со Македонци, во кои големодржавните фашистички пропаганди (бугарска, грчка, италијанска, германска) со сите средства дејствувале против НОД за кое многу биле потребни македонските комунистички и револуционерни кадри и активисти.³²⁾

Дисциплинираниот комунист — интернационалист Ташко Караџа се оддал целосно во извршувањето на поставените задачи во

²⁶⁾ М. К., *Tasos* . . . , 533.

²⁷⁾ Зисо Делчев ми ги изнесе своите кажувања на 10. V 1982 година во Скопје. Тој ми рече и тоа дека интернирците за подобра исхрана имале своја фурна во која работел Зисо, Ташко и др.

²⁸⁾ А. М., вл. инв. бр. 674, М. Vafiadis, *Tasos Karatzas*, list 12.

²⁹⁾ Истото, л. 1—2.

³⁰⁾ Поп-Јанев Лазо, с. Д'мбени, Костурско, 68 и сл. (ракопис во Институтот за национална историја).

³¹⁾ АМ, вл. инв. бр. 674.

³²⁾ Срамнете и Т. Симовски, н.д., 229.

Катеринскиот округ. Окружниот комитет на чело со Ташко, почнувајќи од нулата и надминувајќи ги една по една сите пречки, создал силни илегални партиски и младински организации во целиот округ, ја создал и првата партизанска група која што се формирала во ноември 1941 година во северен Олимп, од каде што партизанските единици подоцна ја прошириле својата дејност во Костурско и Леринско. Ташко во Катеринско се покажал како добар организатор и раководител на НОД. Тој лично одел по селата и раководел со основањето на партиските организации, со собирањето на оружје, храна и со другите подготовки за почнување на оружената антифашистичка борба. Во тие најтешки времиња од 1941—1942 година на окупацијата, Ташко со храброст и самопожртвуваност учествува во повеќе рисковани илегални акции, како саботажии и друго. Тој со својата целокупна работа битно придонесол за организирањето и развивањето на партиската дејност и на НОД во Катеринскиот округ.³³⁾ Со своите заслуги според некои извори, Ташко во 1942 година станал член на бирото на ОКНЕ за Егејскиот дел на Македонија.³⁴⁾ Тој е единствен од Македонците што ја постигнал таа висока функција во ОКНЕ.

Кога било тешко и опасно, но успешно, Ташко Караџа на 5—6 април 1942 година отишол во Солун и се приклучил кон партиската јавка во куќата на Ана Милтијади Фјотаки во населбата „Докса“. Во таа куќа, според еден грчки полициски извештај, било докажано „дека се сретнуваа и комунистите од категоријата на Цистинас Диамандис, Зисиадис или Лазо Трповски и Кендрос Петрос“.³⁵⁾ Ташко дошол во Солун со цел да се сретне со некои од наведените партиски раководители, односно со Бирото на КПГ за Егејскиот дел на Македонија. Тој побарал да се сретне и со подоцнежниот генерал Маркос Вафијадис за да разговара за некои прашања за Катеринскиот округ. Ташко, чекајќи на нив, по предавство бил уапсен на 8 април 1942 година од грчката фашистичка специјална безбедност и жандармерија. Ташко давал отпор, но не успеал да го употребии својот револвер.³⁶⁾ Тој бил сверски мачен и предаден на Гестапо. Од Гестапо бил мачен, но Ташко се држел храбро и достоинствено и никого не предал. На 18 и 19 мај 1942 година Ташко бил изведен пред прекиот хитлерофашистички суд во Солун со обвинението „за криење на оружје, саботажии и велепредавство“. На судењето се држел бестрашно и борбено. Кога фашистичкиот судија посегнал врз неговата човечка и

³³⁾ АМ, вл. инв. бр. 674... : G. Elefteriu, Apo tin drasi ton proton omadon tu ELAS sto Vorio Olimpo, — „Etniki antistasis“, VII, 1964, 729.

³⁴⁾ М. К., Tasos..., 533; Истото се тврди и во книгата: St'armata, st'armata..., 1940—45", (s.l.), (S.A.), 110.

³⁵⁾ Petros Rusos, I megali tetrastia. Anamnistika simeomata... To ksekinima, (S. L.), 1966, 161.

³⁶⁾ А. М., вл. инв. бт. 674, писмо на М. Вафијадис од 4. V 1972, л. 1—2.

комунистичка чест, Ташко го плукнал в лице, изразувајќи ја така својата голема омраза против фашистичките окупатори и своите желби за нивниот пораз. Без соодветни докази, Ташко бил осуден на смрт и затворен во затворот „Еди Куле“ (Ефтапиргион) во Солун. Неговите другари со телеграма јавиле на мајка му Марија да дојде да го види. Во средбата со мајка му Ташко достоинствено се држел и ѝ зборувал за изгонувањето на фашистичките окупатори и за слободата што ќе дојде. На 23 мај 1942 година, рано-то, Ташко Караџа и пет други осуденици биле изведени на стрелање. И таму Ташко ја покажал својата комунистичка убеденост и храброст. Тој, го одбил доведениот поп да го причести, велејќи му на оди да се бори за слободата. Пред да го убијат, херојот Ташко Караџа извикал: „Да живее слободата! Смрт на фашизмот“.³⁷⁾

Ташко Караџата е забележителен македонски младински активист во 30-те години на XX век, што ги шири комунистичките идеи, и стоејќи на страната на угнетениот македонски и грчки народ, тој се бори како комунист против грчкиот буржоаски, експлоататорски режим.

Во првите години на Втората светска војна македонскиот револуционер Ташко Караџа, дисциплиниран комунист и интернационалист, се истакна како еден од првите партиски окружни секретари, кои доследно и со значајни резултати ги обновуваа партиските организации и го подготвуваа народот за оружена народноослободителна борба против фашистичките окупатори и нивните домашни слуги.

Risto POPLAZAROV

THE LIFE AND WORK OF TASHKO KARADŽATA (1914—1942)

S u m m a r y

The Macedonians from the Aegean part of Macedonia, joining to partisan units and anti-fascist people's liberation organisations during the PLS between 1941 and 1944 were killed within the liberation struggle from the fascist invaders and for its social and national rights. One of these first victims was Tashko Karadžata from the village of D'mbeni, the Kostur region.

³⁷⁾ Поопширно за Ташко пишува: Т. Симовски, н. д. 232—233 и др.; В. Караџа, н.д., и другите цитирани автори.

The author for this article has described Tashko Karadža's life and work especially his struggle against the Greek bourgeoisie system.

During the first years after the Second World War the Macedonian revolutionary Tashko Karadžata was one of the first party regional secretaries who was preparing the people for an armed liberation struggle, against the fascist occupiers and their domestic servants.